

Forradalom.

Írta: Hangay Sándor.

A város teste vad kintől vonaglott,
Az utcákon piros virág fakadt
És májusi, friss langyos eső mosta
Az út porába hullt halottakat.

Május volt csak — és messze július.
Versaille és Pest közt óriási tér!
De sok halott lesz, míg a július
A tett-lankasztó magyar nyárba ér.

Iften a vért, mi utcakőre csordul
Földbe tapossa a sok úri láb,
A felemelt kéz itt lanyhán aláhull.
Magyar világ ez! Álom, délibáb.

Magyar világ ez: harcról álmodó,
De tetterre fáradt és erőtelen.
A vér nyomán az utcakő alól
Csak könny fakad, de bosszú nem terem.

Csak könny fakad és hull a könny örökké,
De egyszer az is tengerré dagad
S mi lesz majd akkor, hogyha július
Számonkéri a bús halottakat?

Ezeket a rimeket csak úgy felületesen vetettem papírra május 23-án. Az első érzés, az első lobogó indulat diktálta őket. Sötétedni kezdett már s amint belemeredtem a körutak némaságába, valami ijesztő döbbenet markolta meg a szívemet. Messziről a kidöntött gázlámpák kísérteties világa sugárzott s előttem hirtelen megjelent a dél-előtt szememláltára lelőtt rendőr árnyéka.

Azután kavargott a sötétség s vézna gyerekekproletárok jöttek, akiket kardélre hánytak. Majd orvul közápört zúdító csöcselék futkosott, vágató lovasrendőrök, feltüzött szuronyú katonák, rabló salakja a főváros utca népé-

nek, békés polgárok, mind-mind össze-vissza egy rakáson.

Megrázkódtam.

Hát minden küzdésnek, minden szépnek, minden jónak: életnek, szerelemnek, gyereknek, csóknak ez a vége?

A temetésükön is künn voltam. Az egyik református pap igen szép beszédet mondott, Bokányi kevésbé. Apap ajkán az Ige szólott, Bokányién a szakszervezet.

Sírt mindenki és virágerdő borította el a sírokat.

Nagyon fáj a szívem és így gondolkodtam:
Ezért talán érdemes lenne meghalni.

Ma, mikor írom ezt a cikket, úgy érzem, mintha már lecsendesedett volna az érzéseim hullámjátéka. Én láttam Justh Gyulát, amint ünnepeltette magát s mellette véresre vagdalták az embereket. Én halottam, hogy Tisza István egyre csengetett a Házban s nem rekesztette be az ülést, pedig kinn már javában affakiroztak Boda vitézei. De viszont nem láttam sem Bokányit, sem Weltner Jakabot az utcán, csupán neki busult, öklöbe szorult kezü eszevesztett tömeget, akinek legalább is ebben a pillanatban fogalma sem volt, hogy mi a választói jog.

És ma már tudom, sőt vallom is: nem politikai kívánságok adták a tömeg kezébe a követ meg a revolvert, hanem a drágaság.

A Justh, meg a Tisza Pista, Bokányi, Weltner, meg egyéb jelszavak uszítóknak szolgáltak csupán. Itt a forradalmat az éhség csinálta, a lakás-, kenyér- és húsdraugaság. Itt kenyérért emelkedtek az öklök ütésre, nem pedig választójogért.

Ma már ezt minden épeszü ember tudja s érzi. De segíteni senki sem segít rajta. Beteg a magyar társadalom, beteg a magyar kultúra.

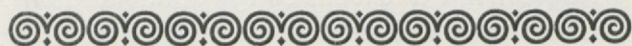
Nekünk van egy rettenetes átkunk: a hátramaradottság. Ha okosak volnánk, ezt most felhasználhatnánk és okulhatnánk a franciákon. De mi nem okulunk. Nálunk igazán nem lényeges, ha néhány ezer ember főnkre is megy. Nálunk egészen mindegy: hogy éhen haljon valaki, vagy rendőrgolyóval a hasában menjen a túl világra.

A tudás, a műveltség, a kultúra meg épen a legutolsó. A fontos, hogy a Házban szépen szóljon az elnöki csengő, Justh Gyula népszerűsége megmaradjon, a szakszervezetek virágozzanak s a panamák szerencsés lefolyásuk legyenek.

Ehhez igazán nem kell sem műveltség, sem művészet, sem irodalom — csak politika!

De mégis jó volna, ha gondolkodnánk valamennyien egy kicsit. A föld forog hiába, dacára az ellenzéknek s a május után eljön a július is.

Nem lenne jó megelőzni júliust igen fiszelt magyar társadalom?

Interieur.

Irtó: Pünkösfi Andor.

Tört fény erek, homályos ablak,
A tél reá bú fátyolt aggat.
A lámpa némán, feketén,
Tűz nélkül ing az éjszakában,
Mig néha szétfoszló sugárban
A kandallóból csap ki fény.

A szőnyegen tompán, zavarral
Sok perzsa ív vonása nyargal.
És rajta, véletlen talán,
Mint rózsa közt a harmat cseppje,
A végtelen nyugvót keresve,
Halottan fekszik egy leány.

Mellette áll egy férfi rajza
Fejét mély görnyedésbe hajtva.
A homlokán redősorok...
Nehéz fohászok néma ajkán
Morzsol néhány halotti dalt tán
... És sir, zokog... és sir zokog...

641

Tavaszi találkozáskor...

Irtó: Szász Menyhért.

I.

Kopottan, letörtén, gyűrött ruhában, ott ült a vakító csillárok alatt Jónap Illés. Kékre borotvált arcok, nagyszerű ruhák, gyémántragyogás közt, a szalon pazar pompájában ott ült Jónap Illés, mint egy hatalmas kérdőjel.

Mellette ott ült az asszony.

Ugylátszik egymásért voltak itt, mert akkor már senki sem förödött velük. Jónap Illés eljött ide, ahol semmi keresni valója nem volt, mert úgy kellett, hogy eljőjön. És az asszony is eljött. Találkoztak.

Ujra találkoztak. Mert már egyszer találkoztak. Sőt valamikor mindennap találkoztak az asszony és Illés. Akkor még Jónap Illés nem volt ennyire.

„Hogy én miért jöttem ide“, szölt a férfi, „azt magam sem tudom egészen... Ez az egész nagy, rongy társaság, ez a sok virtuoz, ez a sok-sok hazugság itt egy rakáson oly utálatos... Oh! rongy arisztokrácia! Hogy undorodom... Tudja, ha az ember már elérkezett oda, ahol én vagyok, mikor már mosolyogni tud dolgokon és nem szorul ökölbe a keze, oh!, mikor már mosolyogni tud, meggyógyult egészen. Ennyi az egész.“

Hallgattak. A szomszéd teremben valaki cérnavekony hangon fejezett be egy dalt. Tapsoltak... Az asszony keze lágyan odaért a férfihöz és halkán kérdezte:

„Sokat szenvedett?“

„Nem. Nem szenvedtem. Most sem szenvedek. Talán régen... Egyszer... Talán egyszer, igen. Mikor még hitegettem, mikor még csaltam magamat. Meséket találtam ki önmagamnak, hogy érezzem, hogy vagyok valami. Csaltam magamat a saját érzelmeimmel. Csaltam magamat a környezetemmel... Az apámat, azt a bolond muzsikust rántogattam elő és tartottam nagyra. Mindig az apámról beszéltem. Az apám ezt csinálta, az apám azt mondta... És boldog voltam ha valaki megjegyezte, hogy okos beszéd volt... Az apám. Hát valjuk be. Az apám vasárnap délután egy kerti tánc-

642